

AUKŠTAITIS

LS Utenos rajono tarybos leidinys. Laikraštis ne tik aukštaičiams.

1993 m. sausio 29 d. Nr. 1 (32)

V. Petronio pieš.

Dr. Jonui Basanavičiui

Didysis mūsų Patriarchai,
Tu melle didele prikėlei Lietuvą Tėvyne
„Aušros“ nušvitusia šviesa;
Sužadina tikėjimą Tautos gyvenimui;
Radai jos prasmę ir stiprybę,
Kad amžiais būtų Ji laisva.

Tat būk mums švyturiu
Išringų negandų ir nevilties šešėliuos,
Suteik jėgų iš naujo prisikelti gyvenimui
tikram.

Nes ryto aušros pilnos sukurių,
audringų vėjų.

Kurių pagarbėje mes blaškomės,
ieškodami naujų kelių.

Slandien mes susikaupę žiūrime
Į šventą mūsų vėlavą.
Ir tikime, kad rytdiena ateis
šviesi ir be klastos.

Tebūna Tavo vardas pavyzdžiu,
Kaip Lietuvą mylėti,
Kaip saugoti jos praetį,
garbingus protėvių namus.

V. PETRONIS

Utena drauge su visa Tauta laukia
mūsų valstybės diplomato, niekada
nepriklausiusio jokiai užsienio partijai,
Lietuvos, ir tik Lietuvos piliečio

Stasio Lozoraičio sugrįžtant į Tėvynę Prezidentu.

Jūsų balsai už S. LOZORAITĮ — prasmingiausia dovana
Vasario 16-ajai!

RINKSIME valstybės va-
dovą, Respublikos Prezi-
dentą, kuris prisieks Tau-
tai sąžiningai eiti savo pa-
reigas ir būti visiems ly-
giai teisingas. Turime du
kandidatus: Stasį Lozoraitį
ir Algirdą Brazauską, jo-
kios partijos nevaržomą as-
menį ir partietį. Ar reika-
lingas mums partinis vadovavimas? Ką mes laimėjomė
be partijos vadovavimo? Iškėlėme vėlavą, verkėme
džiaugsmo ašaromis, bu-
davomės — visi. Kovo 11
d. tarėme milžinui žodį —
mes laisvi. Ir vėliau labai
vieningai pasakėme Ne —
vergijai, o laisvei — Taip!
Atgavome Katedrą, šv.
Kazimiero bažnyčią. Tai
ne pono Brazausko ar
Astrausko dovana. Tauta
susigrąžina pagrobtas, išnie-
kintas šventoves. Tarėme
neatsaukiamą žodį — mums
nereikia svetimos kariuome-
nės! Buvome vieningi kru-
viname mūšyje už laisvę
sausio 13 d. Laimėjome!
Vadovavo gyvoji Tautos
dvasia, Tėvynės mellė. Ne
partija. Prasmingai skambė-
jo himno žodžiai: „Vardan-
tos Lietuvos vlenybė težy-
di“. Nustebiname pasaulį
savo ryžtu, drąsa, vienybe.

Sventėme Tautos prisikėli-
mo Vėlykas. Ištvėrėme ko-
voje už laisvę, palūžome
laisvo gyvenimo kūryboje.
Kodėl? Pamiršome, kad
vienybės reikia ne tik žy-

daugelį pasaulio politikų. O
viso to kaip tik Prezidentui
reikia. Tai Dievo duotas
ženklas, kad daugelio akys
nukrypo į Jį. Labai džiugu,
kad visos partijos, gru-

už praėjusius metus. Ar
nebuvo Jie Aukščiausiosios
Tarybos nariai ir net kurį
laiką sudarę daugumą? Ko-
dėl tada neišleido gerų
įstatymų, o bėgiojo iš sa-
lės, kad nebūtų reikiamo
balsų skaičiaus priimti ge-
rus įstatymus? Atsakomy-
bė tenka visai Aukščiausio-
jai Tarybai, ypatingai tiems,
kurie tą netvarką sukūrė,
o savo kaltę uždėjo ant
kitų pečių. Nė viena parti-
ja nesuvenybių Tautos,
mums reikia šviesios asme-
nybės, iškilusios virš visų
partijų. Tokia asmenybė
yra ponas Stasys Lozoraitis,
kurį ir turime išsirinkti
Prezidentu.

Nedarykime klaidos, pa-
tikėdami visiems sukietims
išvedžiojimams, kad jis ne-
žino mūsų reikalų, mūsų
nesupras, sukels netvarką.
Jis ateina mūsų suvenyti,
ne mus suskaldyti. Kuriant
valstybės, mūsų gerovę,
būtinai turėsime bendrauti
su Rytais ir Vakalais. Ry-
tuose didesnę patirtį turbūt
turi ponas Brazauskas, o su
(Nukelta į 2 psl.)

Ką pasirinksime?

gyje, bet ir pilkoje kasdienybėje. Kokia dabar padėtis — visi labai gerai žinome, patys patiriame. Tai klaidų padėtis. Tas mūsų susiskaldymas. Ačiū Dievui, daugelis pasiilgome ir ieškome žmogaus, kuris iškilęs virš visų partijų ar grupuočių galėtų visus nuraminti, sutaisyti, suvienyti. Dievo Apvalzda mums siunčia tokį žmogų Stasio Lozoraičio asmenyje. Tai didelės inteligencijos žmogus, turintis didelę diplomatinio darbo patirtį, mokantis penketą kalbų, pažįstantis

puotės pasisako už jį — šviesų asmenį. Tik viena LDDP nori sukurti vienpartinio valdymo piramidę, kurios viršūnėje vienas diktatorius. 50 metų turėjome tokią valdymo piramidę ir žinome, kas sugriovė tautos pamatą — kalmą, krauju, trėmimais, kalėjimais pažymėjo savo valdymo metus.

LDDP paveldėjo komunistų partijos turimą, neišsivadavo ir iš komunistinio mąstymo. Keistai skamba pono Brazausko žodžiai metinės ataskaitos pranešime, kad jie nuslima atsakomybę

Sios G. Tumontė nuotraukos — jau istorija. Šu vėlavom, bet ne šventei tada susirinko uteniškai prie pašto rūmų. Prieš dvejus metus, sausio 11-ąją, išgirdę apie OMON-o ir „Jedinstvos“ slautėjimus sos-

tinėje, pajutę pavojų Lietuvos laisvei, mūsų žmonės bėgo saugoti vieno iš svarbiausių miesto objektų, kiti autobusais ir individualiai važiavo stoti prie Parlamento barikadų ir prie televizijos bokšto. Išaušus kruvinajam sekmadieniui, visokiausią iš-

tikinimų žmonės suvokėme tą pačią tiesą: tautos jėga — vienybėje! Užtat pernai, šiemet ir visuomet Utenoje minėjome ir minėsime Aukų atminimo dieną. Norėtumė, kad prie renginių organizavimo prisidėtų

ir valdančioji partija.

Juk sausio 13-oji — visos tautos, daugiau — visų mūsų gėlos ir pergalės diena.

„Aukštaičio“ fotoreportažas

Deputatai pinigų skaičiuoja

Paskutinėje praėjusiais metais vykusioje rajono sesijoje buvo svarstomas klausimas dėl 2 mln. talonų skyrimo Utenos Dievo apvaldos bažnyčios statybai. Tai beveik daugiausia sugaišta laikas, svarstant šį klausimą. Nors kalbėta buvo daug ir įvairiai, tačiau nekilo deputatų rankos „už“. O kodėl?

Prieš dvejus metus, kai buvo svarstomas žemės sklypo skyrimas bažnyčios statybai, beveik visi deputatai balsavo „už“. Tikėjau, aš ir daugelis uteniškių, kad greit iškilis Utenoje naujos bažnyčios bokštai. Bet,

deja... po 2 metų, vietoj bažnyčios iškilio neaiškios paskirties pastatas. Sesijoje buvo kalbama, kad tai laikinas pastatas. Pasirodo, kad ateityje kartu su bažnyčia bus statoma išlitas kompleksas: kavinė, šarvojimo ir parapijos namai. Pinigų prašoma projekto dar nėra. Kiek kompleksas kainuos — deputatai neišgirdo. Taip pat neišgirdo, kiek kainavo laikinojo pastato statyba. Kai buvo iškelta naujos bažnyčios statybos idėja, kalbėta, kad statyba kainuos 3—4 mln. rb. Dabar statybų kainos pakilo 100—130 kartų. Vadinasi ir bažnyčios statyba kainuos 400—500 mln. talonų. O po metų — kitų, pradėsim skaičiuoti gal milijardais. Taigi, tie prašomi 2 mln. tal. — tai tik ašara jūroje. Svarstant toliau šį klausimą, neaišku buvo, kam tie pinigai reikalingi: ar naujai bažnyčiai pradėti statyti, ar užbaigti darbus jau pastatyto pastato, ar gražinti skolas, ar ir dar ar? Kai kuriems deputatams kilo abejonė dėl bažnyčios statybos valdybos kompetencijos. (Į ją įeina D. Bražėnienė, J. Ramonas, G. Malšauskas ir jau miręs a. a. G. Jackevičius bei kiti.)

Galų gale dauguma deputatų pritarė tai nuomoni, kad šiuo klausimu tikslinga pasitarti su rinkėjais. Taigi, pasitarkim.

A. REDECKAS

Taupo, laukia ar ignoruoja?

Valstybinės vėlavos išskėlimas tam tikromis prognozėmis — įstatymas visoms įstaigoms, mokykloms, paroduotuvėms, įmonėms: žodžiu, visiems gyventojams. Nors buvo paskelbta, kad sausio 13-ąją, Aukų atminimo dieną, vėlavos turi būti iškeltos, deja, Utena nepasizymėjo nei pagarba žuvusiems už Lietuvos laisvę, nei įstatymų paisyimu. Vėlavos buvo iškeltos, bet ne visur: pavyzdžiui, prie kooperatinių namų Smėlio gatvėje, prie individualių namų Tauragnų, J. Basanavičiaus, Vilniaus gatvėse ir kitose vietose. Taigi, kyla klausimas, ar tik blogu oru taupomos vėlavos (buvo šlapdriba), ar laukiama, kada vėl galės kelti raudonas vėlavas? Gal, paprasčiausiai, nepaiso įstatymų?

Buvo laikai, kai už raudonos vėlavos nešimą per miestą buvo mokama 10 rb, tai gal ir dabar vėlavos nekelti be paskatinimo? Telsingiau būtų atvirkesčiai: nevykdantiems įstatymų, reikėtų sumokėti baudą. Artėja Vasario 16-oji. Prekybininkams reikėtų pasirūpinti, kad paroduotuvėse būtų vėlavų, o miesto vadovams pasižvalgyti po gatves. Čia kol kas neišvairdyti namų numeriai, bet ateityje turėtų būti žinomi ne tik namai be vėlavų, bet ir įvardyti konkretūs asmenys, nevykdantys įstatymo.

J. DIJOKIENĖ
Tautininkė

Ką pasirinksiame?

(Atkelta iš 1 psl.)
Vakarais neabejotinai didesnę turi ponas Lozoraitis. Pirmasis, būdamas Aukščiausiosios Tarybos pirmininku ar Ministrų Tarybos pirmininku, galėtų parodyti savo sugebėjimus, ir ant-

rasis, kaip Prezidentas, palaikyti gerus ryšius su Vakarais. Tai būtų geriausia išeitis iš visų šiandieninių ir ateities sunkumų, ką, ačiū Dievui, daugelis supranta. Ar ne kiekvienas iš mūsų turėtume būti daugelio bū-

ryje? Taip galėtume atšvęsti atgimimo Sekmines iš Dievo Dvasia visus vėlus jungtų. To meldžiu Dievą su visais tikinčiaisiais ir kviečiu visus džiugiai ir prasmingai vėl giedoti himną: „Vardan tos Lietuvos vienybė tezydi“.

Kun. P. ADOMONIS
Utenos klebonas

Skaičiai su komentarais

Mūsų pašto dėžutėse — jau 1993-ųjų metų leidiniai. Akivaizdžiai matyti sumažėjęs spaudos poreikis mūsų rajone. Tačiau, matyti, ne tik dėl padidintų kainų žmonės mažiau prenumeruoja. Taip yra ir dėl sumažėjusio kai kurių leidinių populiarumo. Pvz., „Respublikos“ prenumerata sumažėjo pas mus daugiau kaip dvigubai. Iki naujųjų metų buvo 2063, o šiems metams liko 1020 prenumeratorių. „Respublikos“ populiarumui, manau, pakenkė ir „Demokratijos saulėlydis“, išspausdintas 1992 10 28, tuoj po pirmojo Seimo rinkimų turo, nors ir šiaip šis dienraštis nesibodi nei kurstymų, nei reksmingo tono.

Savo tendencingumu ir prokomunistine dvasia D. Sniuko „Tiesa“ supanašėjo su Kapsuko „Tiesa“, tad ją beskaitys 853 gerbėjai. (Vertas dėmesio nebent skyrelis „Kita nuomonė“). „Vakarines naujienas“ Utenoje — „vakarykštės naujienos“ — irgi „sutrupo“ nuo 970 iki 130-ies prenumeratorių.

Stabiliausia, palyginti, išliko Utenos rajone „Lietuvos ryto“ ir „Lietuvos aidų“ prenumerata: jų sumažėjo vos po porą šimtų. Pirmąjį metų ketvirtį „Lietuvos rytą“ gaus 2716, o „Lietuvos aidą“ 848 Utenos rajono skaitytojai. Nors „Valstiečių laikraštis“ —

vienas gausiausiai prenumeruojamų leidinių, bet irgi sumažėjo nuo 3040 iki 2083 užsakytojų. Ne veltui sakoma, kad Utena — merginų miestas: apie tai galima spręsti ir iš leidinių, užsakytų 1993-iesiems metams. Matyti, moterys prenumeravo spaudą, tad nepamiršo ir savo interesų. Nors mažiau kaip praėjusiais metais, bet pirmuosius 3 mėnesius joms paštininkai neš 1626 „Seimininkės“, 1018 „Moters“, 547 „Pagranduko“ egzempliorius, o „Rankdarbių“ net 2100. (Žurnalo „Tik vyrams“ užsakyta 77). Daugiausia uteniškiai prenumeravo savo laikraštį „Utenį“, kurio užsakyta beveik 10 tūkst. Mažiausiai skaitomas „Naujasis dienovidis“ — tik 4.

„Vilties“ prenumerata išaugo 3 k., bet to maža: norėtume, kad ją skaitytų ne tik tauninkai, bet šis savaitraštis pasiektų kiekvieną iš tūkstančio mūsų rėmėjų, kiekvieną šeimą.

Nepretenduojau į platesnius apibendrinimus, bet iš to, kokia spauda yra skaitoma, galima spręsti apie Lietuvą ir jos žmones. Kaune pavyzdžiui, iš respublikinių dienraščių ryškiai dominuoja „Lietuvos aidas“...

E. FEDARAVICIENĖ
LTS skyriaus pirmininkė

TRUMPAI — DRŪTAI

KOMPETENCIJA?

Profesorius P. Gylys kompetentingas ekonomikoje, bet užsienio politikoje arba neinformuotas apie savo šalies poziciją, arba... Tapęs užsienio reikalų ministru, mūsų apygardos deputatams, duodamas interviu vienam JAV laikraščiui, mažų mažiausiai nekorektiškas, vertindamas Lietuvos politiką. Užtat ministras užsiėmęs URM „valymu“ ir derybų su Rusija delegacijos parvartymu, kas gali duoti neigiamų pasekmių Lietuvai, jei būtų pasirašyti ultimatyvūs Rusijos diktuojami susitarimai.

LA 93 01 08, 93 01 16

SALININKAI

Vienoje šeimose, kurioje joks doras darbas nepripažįstamas, parašų dėl prezidento kandidatūros rinkimo akcijos metu pasigyrė: „Mes rašėmės tik už savąjį, už Brazauską!“

MUGĖ BAIGESI

Norą tapti Lietuvos prezidentu buvo pareiškę bent keturi Kazūkai: Kazys Petraitis, Kazys Bobelis, Kazimieras Antanavičius ir Kazimieras Uoka. Daug pašauktų — mažai išrinktųjų!

KORESPONDENCIJA

Ekonominių santykių ministerija iki Seimo rinkimų gaudavo po 50—60 laišku iš užsienio. Po rinkimų ryšiai sumažėjo iki 4—5 laišku per dieną.

TURNĖ

Laikinai einantis Seimo pirmininko pareigas — (jis pats dabar dar ir „prezidentas“), 1993 sausio 15 d. keliavo po Utenos rajoną vėdaru maršrutu, sustodamas numatytose vietose: Tauragnuose, Sudelkiuose, tradiciniame pasimatymų punkte su gerbėjais — BPI kombinato salėje ir akcinėje bendrovėje „Utenos gėrimai“. C. Juršėnas net ir pareigą pagerbti velionį susiejo su partijai naudingomis rinkiminėmis gastrolemis.

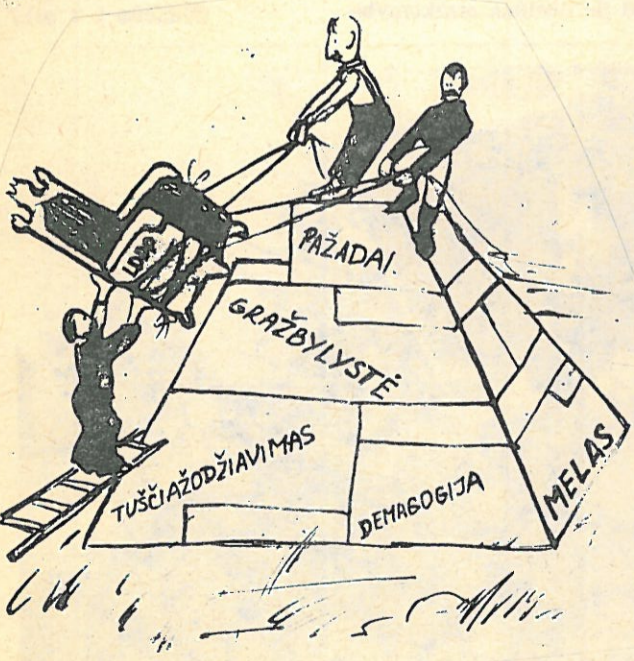
APIBENDRINIMAS

Visur, kur į valdžią ateidavo socialistinės partijos, krašte išaugdavo valdininkų armija ir valstybės skola.

R. Valatka (L. Rytas 92 09 15)

MEDZIOKLĖ

Laikinasis „Jo Ekselencija“, vos tik sutikęs kandidatuoti į RL prezidento postą, tuoj pat šernų ir balsų medžioklę pradėjo nuo Vyžuonų. Varovais lakstė šios apylinkės LDDP gerbėjai.

R. Steponavičiūtės pieš.

Utenos rajono apylinkės teismas įpareigojo „Aukštaičio“ laikraščio redakciją „paneigti 1992 m. gegužės 20 d. laikraščio „Aukštaitis“ straipsnyje „Lietuvos TSR organuose...“ paskelbtą tikrovės neatitinkančią žinią, kad Brazauskas V., dirbantis vyr. buhalteriu Utenos statybos valdyboje, dirbo ir antraeilėse pareigose kokiuose nors Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos organuose bei kad tos pareigos buvo panaikintos 1991 m. birželio 19 d. sunaikinus slapta dokumentaciją“.

Su apgailestavimu tai darome.

„AUKŠTAICIO“ REDKOLEGIJOS PAAIŠKINIMAS

Pripažindama netikslių išsireiškimą dėl antraeilii pareigų, redkolegija lieka įsitikinusi, kad Utenos statybos valdybos sudarytoji komisija (nors ir nedirbdama antraeilėse pareigose LTSR organuose):

1) vis dėlto naikino dokumentus ir taip pažeidė 1989 12 7 LTSR Aukščiausiosios Tarybos nuta-

rimą „Dėl Respublikos valstybinių ir žinybinių archyvų fondų išsaugojimo“ („Tiesa“, 1989 12 13 Nr. 285);

2) Statybos valdybos sudarytoji komisija (V. J. Brazauskas, I. F. Bezeziuk ir P. J. Petronis), nors ir nedirbdama antraeilėse pareigose LTSR organuose, atliko šių organų užsakymą ir apie at-

likta darba atsiskaitė svetimos (sovietų) valstybės saugumo komiteto (KGB) skyriui. Tai savo parašais patvirtino pats generalinis direktorius, minėtos komisijos nariai, KGB viršininkas. Tai patvirtina ir KGB Utenos skyriaus antspaudas. Šito, tikimės, nereikės paneigti.

Redkolegija

JAUNIAUSIAS, INFORMATYVIAUSIAS, INTELEKTUALUS IR TINKANTIS REIKLIAUSIO SKONIO SKAITYTOJUI SAVAITINIS ŽURNALAS

„VEIDAS“
PRENUMERUOKITE, PIRKITE, IESKOKITE IR RASITE: KAS SAVAITĖ PO NAUJĄ, GRAŽŲ „VEIDA“!

TRUMPAI-DRŪTAI

NOSTALGIJA

Vienas — kitas draugas dar vis labai ilgisi gražių rūmų Maironio ir A. Baranausko gatvių sankryžoje. Randa bendraminčių ir siūlo, naudojantis patogia proga, kai LR Seime LDDP daugumiečiai, šiuos rūmus atsiimti.

DEMOKRATIJA JŲ SUPRATIMU

LR Seimo rinkimų agitacijos įkarštyje dešiniųjų partijų kandidatams lankantis Sudelkiuose, vienas besiligintis tarbinės santvarkos „propagandistas“ viešai pateikė rac. pasiūlymą: „Tokius ne rinkti, o šaudyti reikia!“ Kad neišrinko — ne bėda. Bet kada šaudys? Žinant jų pirmtakų metodus, šitas dar gana „humaniskas“.

PAKLADA?

Lietuvos televizija skelbia sausio 6 d. vilniečių apklausos duomenis ir ryškiais procentais pratina žmonių ausis prie vienintelio „realiausio“ kandidato. Tik neskelbia, kur atlikti šie sociologiniai tyrimai. Galbūt tose gamyklose, kur tebetvyro Oktiabrio Burdenkos ir Mak—Mako vadovavimo laikų dvasia?

Bet Vilniaus studentai kitaip šneka: „Jei gu mūsų paklaustų, pasakytume, kad nenorime prezidento surištomis rankomis!“

SIURPRIZAS

Miesto skelbimų lentoje tebekabo vienišas skelbimas apie seniai įvykusį uteniškių susitikimą su C. Juršėnu. Tai kodėl neatsirado vietos nors trumpai žinute apie mūsų išrinkto Seimo nario P. Gylio atvykimą į Uteną?

Bet sausio 22-osios vakare į miesto merijos salę rinkosi išrinktieji (ar parinktieji?) ir tokie, kurių padėtis leidžia važinėti tarnybiniais automobiliais. Nejaugi P. Gylys neturi ką pasakyti eiliniams rinkėjams?

PIRMOSIOS KREGZDES

LR Seime jau apsilankė LKP (SSKP) CK sekretorius Stanislovas Giedraitis. Laukiama pasirodant Utenoje ir Vladimiro Kostyrkos, kifados klykusio Lietuvos komunistų patronui Seninui: „Tarybinė Armija sugebėjo sutriuškinti fašistinę Vokietiją, o dabar negali susidoroti su keliais šimtais Lietuvos savanorių — „Zaliūku“!“

EPILOGAS

Pučistas Seninas padėti dabar negali. Bet atsiranda jėgų, pajėgsiančių sukiršinti Krašto apsaugos struktūras tarpusavyje.

AUTORIŲ NUOMONĖ NEBUTINAI SUTAMPA SU REDKOLEGIJOS NUOMONE
Kaina sutartinė

Spaudė Utenos spaustuvė, Kauno g. 33, Užsak. Nr. 275. Tiražas 3000 egz. SL „Aukštaitis“ is published in the Lithuanian language by the Sąjūdis Utena Council.

Kauno g. 33, Užsak. Nr. 491: the Lithuanian language by

Šį numerį redagavo E. FEDARAVICIENĖ. REDKOLEGIJA: O. AGLINSKIENĖ, B. JUODZEVICIUS, V. PETRONIS, V. PIMPĖ. Redakcijos adresas: Utena, Maironio 8, II a., telef. 50902.